



**Storumans  
kommun**  
LUSPIE

# **Tillgänglighetspolitiskt program för Storumans kommun 2020-2023**

# Tillgänglighetspolitiskt program för Storumans kommun 2020-2023

## 1. Inledning

Syftet med detta program är att strukturera, effektivisera och synliggöra kommunens arbete på det tillgänglighetspolitiska området. Programmet innehåller sju prioriterade målområden som ska beaktas av alla kommunala styrelser, nämnder och majoritetsägda bolag och tillhörande verksamheter.

Programmet innehåller förslag på insatser men inga konkreta handlingsplaner. Sådana ska upprättas på verksamhetsnivå som en del av den kontinuerliga verksamhetsplaneringen. Mål och aktiviteter ska anges på ett tydligt sätt och verksamheterna ska systematiskt återspeglas via verksamhetsplaner samt delårs- och årsredovisningar hur man arbetat, arbetar och planerar att arbeta med de tillgänglighetspolitiska frågorna.

Detta program är en revidering av *Funktionshinderspolitiskt program för Storumans kommun 2016-2018* (antaget av kommunfullmäktige 2016-06-13, § 74). Planen har behandlats via remiss till berörda organisationer och instanser under oktober-november 2019 och totalt har nio remissvar inkommit.

Mot bakgrund av remissvaren föreslås att programmets namn ska vara Tillgänglighetspolitiskt program, och att det kommunala rådet ska benämnas Rådet för pensionärs- och tillgänglighetsfrågor.

## 2. Lagstiftning och förordningar

I januari 2009 antog Sveriges riksdag FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Detta innebär att Sverige juridiskt förbundit sig att främja, skydda och säkerställa rättigheter för personer med funktionsnedsättning på alla nivåer i samhället. Konventionens artiklar beskriver vilka åtgärder som behövs för att människor med funktionsnedsättning ska få sina ekonomiska, sociala, kulturella, medborgerliga och politiska rättigheter tillgodosedda. Syftet med konventionen är att människor med funktionsnedsättning ska uppnå full jämlikhet och delaktighet i samhället.

Funktionsnedsättning är något relativt som varierar alltefter samhällets och miljöns anpassning till individen. Definitionen innebär också att samhällets åtgärder i första hand ska inriktas mot att anpassa miljön till människornas verkliga förutsättningar, vilket innebär att de individuellt inriktade åtgärderna ska minska i ett längre perspektiv.

Det finns en rad bestämmelser som detta program utgår ifrån som berör inkludering, tillgänglighet och diskriminering. Här listas några av dessa.

- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- Plan och bygglag (PBL) 2010:900
- Diskrimineringslag 2008:567
- Boverkets byggregler (BBR)

*Fastställt av Kommunfullmäktige 2020-02-18 § 14*

- Socialstyrelsens nationella riktlinjer

### 3. Prioriterade målområden

Det övergripande målet är för detta program är: *i Storumans kommun ska alla ha tillgång till och kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap.* Programmet fastställer inriktningen för kommunens insatser för personer med funktionsnedsättning och ska vara en naturlig del i och alltid vägas in i hela den kommunala planeringen. Programmet ska kopplas mot nämndernas verksamhetsplaner och uppföljning ska ske i samband med verksamhetsberättelse och årsredovisning. Därmed säkerställs att programmet får stor betydelse för kommunens olika verksamheter och att de uppsatta målen kan nås.

#### 1. Alla ska kunna förflytta sig, vistas i och använda inne- och utemiljön i kommunen

I plan- och bygglagen (PBL) och i Boverkets byggregler (BBR) finns utförliga regler för tillgänglighet och användbarhet i den byggda miljön vid nybyggnad, ombyggnad och ändring. PBL föreskriver att enkelt avhjälpna hinder ska undanröjas i befintliga byggnader som innehåller lokaler dit allmänheten har tillträde och på befintliga allmänna platser.

En av de viktigaste förutsättningarna för att bryta och förhindra isolering är att man kan förflytta sig i samhället. Funktionsnedsättnings- och pensionärsföreningarna ska därför vara med på planeringsstadiet. De ska höras när regler och riktlinjer utformas och när upphandling sker.

Åtgärder	Ansvariga
Vid all planering av ny- eller ombyggnad av offentliga lokaler ska rådet för pensionärs- och tillgänglighetsfrågor delta	Kommunstyrelsen och samtliga nämnder och bolag
Alla som är ansvariga för stöd och service eller förmedling av information i samhället ska uppmuntras att se till att deras verksamhet görs tillgänglig för alla med funktionsnedsättning	Samtliga nämnder/styrelser

#### Exempel på förhållanden och insatser som kan mätas

- Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att kommunens inne- och utemiljö är tillgänglig och användbar
- Andel personer med funktionsnedsättning som tycker att färdtjänsten när det gäller service, tillgänglighet och bemötande fungerar på ett bra sätt.

#### 2. Information och kommunikation utifrån allas förutsättningar

Kommunikation innefattar bland annat språk, textning, punktskrift, teckenspråk, tillgängliga multimedier, lättläst och IT. Språk innefattar bland annat talade och tecknade språk och andra former av icke talade språk. Hörselslingor och andra hjälpmedel ska finnas tillgängliga i

*Fastställt av Kommunfullmäktige 2020-02-18 § 14*

alla lokaler där offentliga möten hålls. Alla tillämpliga lagar ska beaktas, enligt föregående rubrik (punkt 1).

IT används alltmer i kontakten med medborgarna. För att IT ska bli så bra som möjligt för så många som möjligt är det viktigt att redan vid utarbetandet och utvecklingen av nya tjänster beakta att användare har skilda förutsättningar att ta del av och nyttja IT och tjänster baserade på IT.

<b>Åtgärder</b>	<b>Ansvariga</b>
Kommunens information anpassas och formas så att den kan nås eller tas emot av alla.	Samtliga nämnder och styrelser Majoritetsägda bolag
Kommunen tar tillvara funktionsnedsättningsrörelsens erfarenheter och kunskaper i fortbildningsverksamhet. Information kan breddas genom samverkan med frivilligorganisationer.	Samtliga nämnder och styrelser

#### **Exempel på förhållanden och insatser som kan mätas**

- Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan ta del av och förstå kommunens information
- Andel av kommunens e-tjänster som är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning

### **3. Bemötande med kunskap och respekt samt delaktighet och självbestämmande**

Bemötandet av personer med funktionsnedsättning är en fråga som i grunden handlar om att bli respekterade fullt ut för den de är. De anställdas bemötande och arbetssätt är lika viktigt för ökad tillgänglighet som den fysiska miljön och tillgången till anpassad information.

Alla kommunala nämnder som ger service inom funktionsnedsättningsområdet ska ansvara för att personalen har lämplig utbildning. Vid utbildningen av yrkesverksamma ska principen om alla människors lika värde samt rätt till full delaktighet och jämlikhet för personer med funktionsnedsättning återges på lämpligt sätt.

<b>Åtgärder</b>	<b>Ansvariga</b>
Kommunens information anpassas och formas så att den kan nås eller tas emot av alla	Samtliga nämnder och bolag Majoritetsägda bolag
Kommunen tar till vara funktionsnedsättningsrörelsens erfarenheter och kunskaper i fortbildningsverksamhet. Information kan breddas genom samverkan med frivilligorganisationer	Samtliga nämnder och styrelser

### Exempel på förhållanden och insatser som kan mätas

- Andel personer med funktionsnedsättning som har beviljats insats och som upplever att de kunnat välja anordnare (exempelvis gruppboende, förskola eller skola)
- Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning
- Andel personer som upplever att de blir väl bemötta av kommunens personal

### 4. Utbildning och stöd till alla för bidra till att målen ska uppnås

Lärarnas kompetens är den viktigaste faktorn för att nå bra pedagogiska resultat. Verksamhetens personal ska ha relevant kunskap om funktionsnedsättningar och hur undervisningen kan utformas efter olika behov.

Valfriheten i skolan är lika viktig för barn med funktionsnedsättning som för andra. Skolans lokaler, material och undervisning ska vara tillgänglig för alla. Elever ska få det stöd de behöver.

Skolan ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov, tillgänglighet av lokaler med mera. Skolan har en viktig roll som attityd- och kunskapsförmedlare. Detta ställer stora krav på personalen för att kunna ge elever med olika funktionsnedsättning en bra skolsituation. Insatser för ökad medvetenhet ska ingå i utbildningen av alla barn och ska vara en del av utbildningen av lärare och andra yrkesgrupper.

Åtgärder	Ansvariga
Skol- och barnomsorgslokaler, samt utemiljöer ska göras tillgängliga för alla barn/elever samt övriga personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga.	Fritids-, kultur- och utbildningsnämnden Fastighetsbolaget
Vid ny- och ombyggnad av skolans inre och yttre miljö ska ritningsgranskning ske i samråd med utsedd företrädare för pensionärs- och tillgänglighetsrådet.	Fritids-, kultur- och utbildningsnämnden Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden Fastighetsbolaget
Uppmärksamma funktionsnedsättningsfrågor i utbildningen, även när det gäller dolda funktionsnedsättningar. Elever/barn med dolda funktionsnedsättningar måste särskilt uppmärksammas och vid behov ska expertis användas för handledning, information och stöd till personal.	Fritids-, kultur- och utbildningsnämnden
Lärare och personal erbjuds fortbildning i funktionsnedsättningsfrågor.	Fritids-, kultur- och utbildningsnämnden

### Förhållanden och insatser som kan mätas

- Andel elever som når målen för respektive skolform

## 5. Tillvarata allas arbetsförmåga

Kommunen ska främja möjligheten till anställning, praktikplatser och feriejobb.

Rekryteringsförfarandet inom kommunens nämnder, styrelser och bolag ska inte missgynna eller diskriminera personer med funktionsnedsättning. Personer med funktionsnedsättning ska kunna arbeta i Storumans kommun på samma villkor som alla andra

Ett övergripande mål med dagliga verksamheter enligt LSS och dagverksamhet enligt socialtjänstlagen är att utveckla den enskildes möjlighet till arbete. För anpassning av arbetsplatser för personer med funktionsnedsättning kan Arbetsförmedlingen hjälpa till i stor utsträckning.

Förändringar inom näringslivet och hög arbetslöshet drabbar personer med funktionsnedsättning extra hårt. Inom arbetsmarknadspolitiken finns det särskilda åtgärder för att komplettera detta. Trots detta är den procentuella arbetslösheten bland gruppen funktionsnedsatta större än hos befolkningen i övrigt.

Åtgärder	Ansvariga
Skolan skapar rutiner i samverkan med arbetsförmedlingen vid utslusning av elever med funktionsnedsättning. Samverkan ska ske fortlöpande under de tre sista grundskoleåren och under gymnasieutbildningen.	Fritids-, kultur- och utbildningsnämnden

### Förhållanden och insatser som kan mätas

- Andelen anställda med funktionsnedsättning inom Storumans kommun
- Andelen personer med funktionsnedsättning som övergår till lönearbete efter deltagande i dagliga verksamheter enligt LSS eller dagverksamheter enligt SoL

## 6. Bostäder anpassade till individens behov

Personer med funktionsnedsättning ska kunna få en bostad inom det ordinarie bostadsbeståndet. Personer med omfattande stödbehov ska efter individuell prövning kunna få tillgång till särskilda boendeformer.

Bostaden är en av de viktigaste trygghetsfaktorerna för alla människor. Alla har rätt till en egen bostad. Den ska vara sund, rymlig, välplanerad och bra utrustad. Många åtgärder från samhällets sida måste samordnas för att detta mål ska kunna nås. Stat och kommun delar ansvaret för sådana åtgärder.

Åtgärder	Ansvariga
Vid all planering av ny- eller ombyggnad av offentliga lokaler ska rådet för pensionärs- och tillgänglighetsfrågor delta.	Kommunstyrelsen och samtliga nämnder och bolag

### Förhållanden och insatser som kan mätas

- Andel personer med funktionsnedsättning som upplever sig ha en fungerande bostad

*Fastställt av Kommunfullmäktige 2020-02-18 § 14*

## 7. Tillgång till fritidsverksamhet för alla

Med fritidsverksamhet avses bland annat kultur, idrott, rekreation och deltagande i föreningsliv. Verksamheterna ska vara tillgängliga och i övrigt utformade på ett sådant sätt att personer med funktionsnedsättning kan använda sig av utbudet.

I Storumans kommun ska personer med funktionsnedsättningar kunna delta i samma fritidsaktiviteter som andra kommuninnevånare. Den som bedriver en verksamhet måste anpassa den så att personer med funktionsnedsättningar kan delta i den som andra. Någon särskild kultur för funktionsnedsatta ska inte finnas, men vissa gruppers problem gör det nödvändigt med särskilda insatser för dem.

Åtgärder	Ansvariga
Alla verksamheter ska kunna nyttjas av människor med funktionsnedsättning. Alla ska kunna delta i verksamheterna efter sina förutsättningar.	Fritids-, kultur- och utbildningsnämnden Omsorgsnämnden Kommunstyrelsen
Fungerande hörselslinga ska finnas i kommunens alla offentliga lokaler enligt fastställd standard. Arbetet med hörselslingor ska prioriteras. Inventering och komplettering görs gällande behov av texttelefoner och akustiksanering.	Kommunstyrelsen Fastighetsbolaget

### Förhållanden och insatser som kan mätas

- Andelen barn och ungdomar med funktionsnedsättning som deltar i fritidsverksamhet
- Andelen vuxna med funktionsnedsättning som deltar i fritidsverksamhet

## 4. Genomförande och uppföljning

De prioriterade målområdena ska beaktas i alla verksamhetsplaner för styrelser och nämnder i alla kommunala nämnder och majoritetsägda bolag. Målsättningar, verksamhetsplanering och uppföljning ska göras i nämnders och styrelsers ordinarie styrande dokument – budget och verksamhetsplan samt årsredovisning. För att årsredovisningen ska godkännas av kommunfullmäktige ska konkreta insatser som är kopplade till de prioriterade områdena genomföras och utvärderas under året.

## 5. Ansvarsfördelning

Detta program gäller samtliga nämnder och styrelser inom Storumans kommun, inklusive de majoritetsägda bolagen.

### Kommunfullmäktige och kommunstyrelse:

- Beslut vid upprättande och revidering.
- Årligen säkerställa att verksamhetsplaner och redovisningar följer de riktlinjer som planen fastställer, enligt föregående rubrik (nummer 4, *Genomförande och uppföljning*).

*Fastställt av Kommunfullmäktige 2020-02-18 § 14*

#### Kommunala rådet för pensionärs- och tillgänglighetsfrågor:

- Beredande organ för den tillgänglighetspolitiska planen.
- Utveckla arbetet med planens prioriterade områden, som stödorgan till styrelser och nämnder.
- Bidra med stöd vid implementering av planen.
- Följa upp, analysera och utvärdera det tillgänglighetspolitiska arbetet i kommunen.

#### Styrelser och nämnder:

- I verksamhetsplanerna fastställa aktiviteter och mål för det tillgänglighetspolitiska arbetet inom respektive verksamhet, specifikt med koppling till de prioriterade målområdena.
- I årsredovisningarna beskriva hur man arbetat med och uppnått verksamheternas uppsatta aktiviteter och mål för det tillgänglighetspolitiska området.

#### Förvaltningar:

- Förankra programmet och implementera aktiviteterna inom alla verksamheter.
- Utvärdera och följa upp respektive verksamhets aktiviteter och mål för det tillgänglighetspolitiska området.



## Bilaga 1: Sammansättning av Rådet för pensionärs- och tillgänglighetsfrågor

Karin Malmfjord (ordförande)	Kommunstyrelsen
Roland Gustafsson (vice ordförande)	Omsorgsnämnden
Therese Granström	Kommunstyrelsen
Maria Karlsson	Fritids-, kultur- och utbildningsnämnden
Olle Wärnick	Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden
Margareta Nederberg	SPF Snöflingan Tärnaby
Gun-Brith Stenvall	SPF Storumanbygden
Olov Johansson	PRO
Hans Lindberg	SRF Storumans kommun
Göran Grubbström	Demensföreningen
Gull-Britt Larsson	SKPF
Christer Persson	SKPF
Ann-Charlotte Lundqvist	HLF
Erika Rönnholm	Reumatikerföreningen

*Fastställt av Kommunfullmäktige 2020-02-18 § 14*